

ERŐSZAK AVAGY Bántalmazás

A hétköznapi nyelvben az erőszak, erőszakosság, agresszió, illetve agresszivitás eléggé összemosódó fogalmak. Az erőszak avagy bántalmazás szavak köznapi használata általánosságban az agresszív viselkedést szokta jelezni. Amikor a nők elleni, a családon belüli vagy partnerkapcsolati erőszokról beszélünk, akkor a fentitől eltérő értelemben használjuk az erőszak szót. Minden olyan hatalmi visszaélést értünk alatta, amely érzelmi, testi, verbális, szexuális, gazdasági vagy szociális kényszer révén próbálja befolyásolni, korlátozni vagy megtörni mások akaratát. Az erőszak tehát a másik feletti uralkodásra, illetve mások ellenőrzésére irányuló stratégia. Ettől eltér az agresszió, amelynek célja az adott körül ményektől függ. Így szolgálhat akár a támadásokkal szembeni védekezésre, illetve valamilyen érték - pl. az élet, az utódok, a lakóhely - megóvására is.

**erőszak = szisztematikus törekvés a másik feletti uralomra
agresszivitás ≠ erőszak**

Ha nem különítjük el az erőszak és az agresszivitás fogalmát, csökken az áldozatok melletti kiállás és az elkövetőkkel szembeni fellépés esélye, mivel egy kalap alá kerül az uralkodásra irányuló szisztematikus és elhúzódozó erőszak, avagy bántalmazás az alkalmankénti, gyakorlatilag bárkivel előforduló, hol támadó, hol védelmi jellegű, szélsőséges esetekben erőszakos cselekményekben is megnyilvánuló agresszivitással.

A NŐK ELLENI ERŐSZAK

„A nők elleni erőszak bármely olyan, a nőket nemük miatt érő erőszakos tett, mely testi, szexuális vagy lelki sérülést okoz vagy okozhat nőknek, beleértve az effajta tettekkel való fenyegetést, valamint a kényszerítést és a szabadságtól való önkényes megfosztást, történjen az a közéletben vagy a magánszférában. Beleértendő, de nem korlátozandó a testi, szexuális és lelki erőszakra, melyet az áldozat a családon belül szenved el, ide értve a bántalmazást, a lánygyermekkel való szexuális visszaélést,... a házasságon belüli nemi erőszakot...”

Az ENSZ Deklarációja a Nők Elleni Erőszak Megszüntetéséről, 1993

A nők elleni erőszak funkciója a patriarchális (férjijogú) társadalom alapját képező hierarchia, vagyis a férfiak nők feletti hatalmának fenntartása. Az a szexista értékrend az alapja, amely a nemi különbségeket használja fel a nők és férfiak közti hatalmi különbség megerősítésére. A nők elleni erőszak elsősorban abban különbözik az erőszaktól általában, hogy úgynevezett strukturális erőszak, vagyis egybevágnak a társadalmi és kulturális normákkal és értékrenddel. Ezért tűnik a társadalom számára a valóságosnál kisebbnek, illetve normálisnak, és ezért nem ítélik el ugyanolyan egyértelműen, mint az erőszak egyéb formáit. Nehéz erőszaknak nevezni olyan hétköznapi jelenségeket, amelyek teljesen beleivódtak az uralkodó kultúrába. Az erőszak felismerését megkönnyíti, ha arra figyelünk, hogy az milyen hatással van az áldozatokra, és nem arra, hogy az elkövetőnek mi a látszólagos szándéka, vagy mennyire van tudatában a tetteinek.

strukturális erőszak = a társadalmi és kulturális értékrenddel egybevágnak, azokat megerősítő erőszak

A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK: FÉRFIERŐSZAK

„Családon belüli erőszak a valamely családtag által a családon belüli nővel szemben nemi hovatartozása alapján elkövetett fizikai, pszichikai és szexuális visszaélés, amely a könnyű testi sértéstől a súlyos fizikai bántalmazásig, ember rablásig, fenyegetésig, megfélemlítésig, kényszerítésig, üldözésig, meg a házassági szövevényig, lakásba (helyiségbe) történő erőszakos vagy jogtalan behatolásig, gyűjtogatásig, vagyontárgyak tönkretételéig, a nő nemi szerv megcsonkításáig, a nők prostitúciós célú kizsákmányolásával járó erőszakig, a háztartási alkalmazottak elleni erőszakig, és e cselekmények elkövetési kísérleteiig terjed.”

Az ENSZ Gazdasági és Társadalmi Tanácsa 1996/12 határozata

családon belüli erőszak = személyes kapcsolatban megjelenő erőszak, a férfierőszak egy fajtája

a férfi erőszak célja: biztosítani a férfi hatalmát és a nő alávetettségét

A családon belüli erőszak az erőszaknak az a formája, amely a személyes kapcsolatok terén, de nem feltétlenül az otthon négy fala között jelenik meg. Irányulhat bárki ellen, aki az elkövetővel közeli vagy bensőséges kapcsolatban áll vagy állt. Elvben a partnerek bármelyike elkövetheti, de a gyakorlatban kb. 90%-ban férfiak követnek el erőszakos cselekményeket a családon belül nők és gyermekek

terhére. Emellett a maradék 10% női elkövető sem bántalmazó, hanem 90%-ukban sok éven át elszünetelt bántalmazás áldozatai, amelyet a környezet gyakran tétlenül figyel. A statisztikák is alátámasztják, hogy a férfiak nők elleni bántalmazásának célja az uralom fenntartása: a férfiak áldozatainak több mint 80 százaléka azért halt meg, mert el akart válni, míg a nők leggyakrabban felhagynak az erőszakkal, amikor a partnerüktől elválnak.

A PARTNERBántalmazás Megnyilvánulási Formái

A kapcsolaton belüli erőszak a szóbeli erőszaktól a szexuális erőszakig többféle formában jelentkezhet.

Szóbeli erőszak: Ha valaki (rendszerint a férfi) bántalmazással, veréssel fenyegeti a párját, ha azzal fenyegetőzik, hogy elviszi a gyerekeket, vagy hogy öngyilkosságot követ el, ha lekicsinyli a nőt, vagy gúnyolódik vele, ha nevelés tárgyává teszi (például a vallása vagy az etnikuma miatt).

Megfélemlítés: Ha tör-zúz, megrongálja a nő értékét, csapkod, puskával vagy más fegyverekkel fenyeget, félelmet kelt, életveszélyesen vezet.

Lelki erőszak: Letagad lényeges dolgokat, elzárkózik a nő elől, ugyanakkor ellenőrzése alatt tartja, végletesen féltékenykedik, önbizalmát módszeresen lerombolja, önálló döntéseit rendszeresen megkérdőjelezi, vagy akár meg is semmisíti. Mindenért őt okolja, még a nő elleni agresszióért is a nőt hibáztatja, annak érzéseit, tapasztalatait kétségbe vonja (főként a bántalmazás súlyos sá gát illetően), nem hajlandó megbeszélni a problémákat.

Elszigetelés: Ha a férfi megszabja, hogy a nő mit csinálhat és mit nem csinálhat, kivel találkozhat, kivel beszélhet, hová mehet, mit vehet föl. Nem engedi, hogy másokkal barátkozzon, a családjával beszéljen, munkát vállaljon, pénzt tartson magánál.

Testi erőszak: Ha a férfi a nőt lökdösi, megüti, megpofozza, fojtogatja, a nő haját húzza, veri, belerúg, meg harapja, rázza, megégeti, fegyverrel (például késsel, zsilettpengével, lőfegyverrel, nehéz tárgyakkal) fenyegeti vagy bántja a nőt.

Szexuális erőszak: Ha nem kívánt szexuális tevékenységre kényszeríti a nőt, ha a szexszel fájdalmat okoz neki, vagy megalázza; ha

megegyezik, vagy ha másokkal való közösködésként kényeszeríti.

A nő legalapvetőbb jogainak megtagadása, mozgásszabadságának, elemi igényeinek korlátozása: Ha nem enge di meg, hogy a nőnek tőle független magánélete is legyen, bezárja, kizárja, megkötözi, éhezeti vagy szomjaztatja, nem engedi tisztálkodni, elrejtja a szükséges gyógyszereit, vagy nem ad rájuk pénzt, meggátolja, hogy fogamzásgátló eszközt használjon.

Gazdasági, anyagi erőszak: Nem engedi, hogy a nő dolgozni járjon, vagy legyen saját pénze, illetve ha van, azt elveszi, és saját belátása szerint ad csak belőle, a közös néven levő céggel zsarolja.

KAPCSOLATI ERŐSZAK A BÜNTETŐ TÖRVÉNYKÖNYVBEN

A 2012. évi C. törvény (Btk.) 212/A. § kapcsolati erőszak néven büntetni rendeli a családon belüli erőszak egyes megnyilvánulási formáit. E cselekmény sértettje csak közös gyerekkel rendelkező vagy jelenleg vagy korábban egy háztartásban élő hozzátartozó lehet, ideértve a volt házastársat és élettársat, de kizárva az együttélés nélküli, gyerekkel nem rendelkező partnereket a védelem köréből. Büntetőeljárás akkor indul, ha a bántalmazó testi sértést, tetteges be csületsértést, személyi szabadság megsértése és kény szerítés bűncselekményeket (illetve ezek bármely kombinációját) legalább két alkalommal követi el az áldozattal szemben. Újdonság, hogy ezekben az esetekben az eljárás hivatalból indul, vagyis a sértett kifejezett kérelme mellőzhető. Ugyanakkor a törvényben szűk körben szabályozott lelki és gazdasági erőszak továbbra is csak magánindítvány alapján üldözendő. Erről bővebben itt olvashat: nokjoga.hu

A BÁNTALMAZÁS FORRÁSA A SZEXIZMUS

A szexizmus a nőekkel szembeni, nemi hovatartozásukon alapuló előítéletek rendszere, és az ezekre az előítéletekre épülő hátrányos megkülönböztetés, tehát a nők egyenlőtlen részesülése a hatalomból – a társadalmi és a személyes kapcsolatokban egyaránt. A nemi hovatartozáson alapuló előítélet teremt meg az arra való hajlamot, hogy valaki alacsonyrendűeknek tekintse a nőket. Egyfajta

szemüveggént működik, amelyen át nézve a nők viselkedése tökéletlennek, nem helyénvalónak, sőt eredendően rossznak tűnik. Mihelyt osztják ezt a felfogást, a férfiak úgy gondolják, jogos, sőt szükséges, hogy ellenőrzésük alatt tartsák a nőket, akár erőszak vagy bántalmazás útján is. A férfiak elképzelése arról, hogy bántalmazhatják a nőket, nemcsak személyes jellegű. Nagy részben az intézményektől származik. A jog, az uralkodó kultúra, a pszichológia és egyéb tudományok, vagy a vallás által közvetített vélekedések „az asszony ingatag”, „irracionális lény” vagy „eredendő bűnt” hordozó voltáról természetesen nem kényszerítenek egy férfit se arra, hogy erőszakot alkalmazzon nőekkel szemben, de forrásai annak, hogy férfiak ezt a viselkedést válasszák. A társadalom eddig nem ismert tisztánlátással és határozottsággal tudna tenni az erőszak megelőzéséért, mi helyt megértené, hogy a szexizmus szelleme és gyakorlata miként szolgál a bántalmazás forrásául.

Ez a kiadvány a NANE Egyesület Miért marad? és a StopFérfierőszak Projekt Miért bántalmaz? Miért bántalmazhat? című kiadványa alapján készült.

A PATENT Egyesület telefonos jogsegélyvonala elérhető **szerdánként 16 és 18 óra között és csütörtökönként 10 és 12 óra között a 06 70 220 2505** mobilszámon, illetve emailen a jog@patent.org.hu címen folyamatosan.

KÉRJÜK, TÁMOGASSA A BÁNTALMAZOTT NŐKET ÉS GYEREKEKET SEGÍTŐ SZERVEZETEKET!

**PATENT.ORG.HU/SUPPORT
NANE.HU/TAMOGATAS**

**PATENT EGYESÜLET ADÓSZÁMA: 18192249-1-41
NANE EGYESÜLET ADÓSZÁMA: 18060339-1-42**

NŐK JOGA SOROZAT

MI A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK?

A NŐK ELLENI ERŐSZAK ÉS DISZRKIMINÁCIÓ BÁRMELY FORMÁJA ELLEN AZ ÁLDOZATOT VÉDELEM ILLETI MEG. EZ MINDEN NŐ EMBERI JOGA.